

Beroeps- ziekten in cijfers 2010

Nederlands Centrum voor Beroepsziekten
Coronel Instituut voor Arbeid en Gezondheid
| AMC | UvA

5. Huid- aandoeningen

Beroepshuidaandoeningen maken in 2009 met 193 meldingen 1,9% uit van alle beroepsziektemeldingen in de Nationale Registratie. In absolute aantallen is dit gelijk aan de twee voorgaande jaren, relatief gezien is het aantal gedaald. (Contact)eczeem is verantwoordelijk voor 83% van de meldingen. Irritatieve factoren, vooral nat werk, spelen hierbij de hoofdrol.

Het ADS (Arbeidsdermatosen)-peilstation vormt een belangrijke aanvulling op de Nationale Registratie. Naast (contact)eczeem worden huidkanker en -infecties hier het meest gemeld. Opmerkelijk is de stijging van contactallergie door conserveermiddelen en kappersproducten. Op Europees niveau zijn er interessante ontwikkelingen op het gebied van preventie. In het op de kappersbranche gerichte SafeHair spelen de Nederlandse arbeidsdermatologische expertisecentra een actieve rol.

5.1 Omschrijving en definitie van de aandoeningen

Contacteczeem

Contacteczeem ontstaat als gevolg van huidcontact met een stof. Het kan ontstaan door een allergie voor een bepaalde stof en door langdurige irritatie van de huid door één of meerdere stoffen. De verschijnselen zijn roodheid, jeuk, blaasjes, schilfering en kloven.

Contacturticaria

Contacturticaria zijn jeukbulten (netelroos, galbulten). Zij ontstaan na direct huidcontact met bepaalde stoffen. Soms gebeurt dat op basis van een allergie voor de stof, maar er kan ook een ander mechanisme aan ten grondslag liggen.

Huidgezwellen

Goedaardige huidgezwellen, bijvoorbeeld wratten, kunnen ontstaan door contact met bepaalde virussen. Kwaadaardige huidgezwellen (huidkanker) kunnen het gevolg zijn van langdurige blootstelling aan ultraviolet licht, bijvoorbeeld bij mensen die veel in de buitenlucht werken.

5.2 Omvang van de problematiek

Meldingen door bedrijfsartsen

In 2009 kwamen bij de Nationale Registratie Beroepsziekten 193 meldingen van beroepshuidaandoeningen binnen. Na jaren van daling lijkt het aantal meldingen nu gestabiliseerd. Beroepshuidaandoeningen maken 1,9 % van het totale aantal beroepsziektemeldingen uit (2008 2,7% en 2007 3,1%). Debet aan de daling van de procentuele bijdrage is het relatief geringe aantal beroepsziekten van de huid (n=77) vanuit de bouw, terwijl het totale aantal gemelde beroepsziekten sterk is gestegen door een forse toename van meldingen uit de bouw (n=7072). De belangrijkste trend van de laatste drie jaar lijkt de geleidelijke toename van het aantal meldingen uit de gezondheidszorg naar het niveau van 2005.

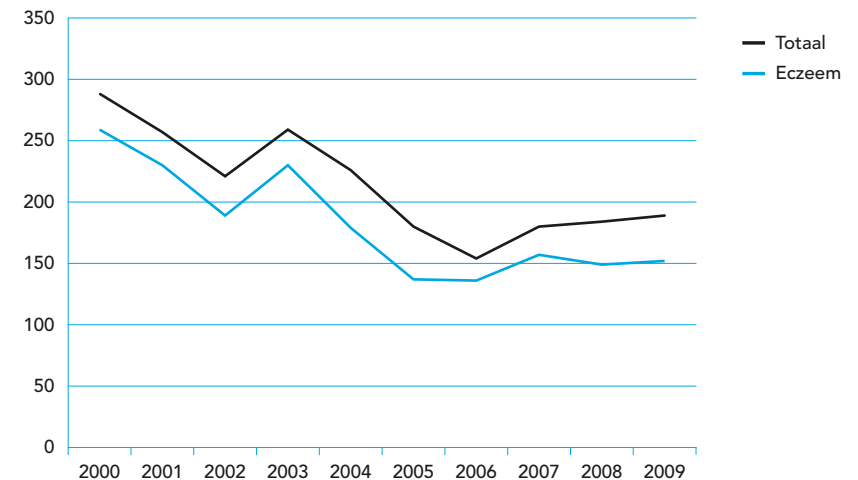
Eczeem is verantwoordelijk voor 83% van de beroepsziektemeldingen van de huid (in 2008 84% en in 2007 88%, figuur 5.1), waarvan orthoergisch (irritatief) eczeem het meest voorkomt

Contacteczeem blijft de meest gemelde beroepshuidaandoening. Waar mogelijk is onderscheid gemaakt tussen orthoergisch (irritatief) en allergisch contacteczeem. Het beeld komt overeen met de literatuur die aangeeft dat orthoergisch eczeem het meest voorkomt.

Vrouwen vormen ook in 2009 met 22% van de meldingen (2008 en 2007 beide 21%) een duidelijke minderheid. Het lijkt waarschijnlijk dat de

Figuur 5.1

Aantal meldingen van beroepshuidaandoeningen door bedrijfsartsen en het aantal met de diagnose eczeem in de periode 2000-2009

dominerende rol van de sector bouw bij de melding van beroepsziekten hieraan ten grondslag ligt. Bij de mannen voeren wederom de oudere en bij de vrouwen de jongere leeftijdscategorieën de boventoon. Dit correspondeert met de gegevens uit de literatuur.

Oorzaken

Irritatieve factoren spelen de belangrijkste rol bij 61% van de meldingen van contacteczeem. Nat werk vormt daarbij een zeer belangrijke factor. Opvallend zijn meldingen (18) uit de bouw over contacteczeem met als oorzaak 'allergenen' zonder nadere specificatie. Uitgaande van de juistheid van de diagnostiek, beperkt dit de bruikbaarheid van deze data voor het opsporen van risico's en preventieve maatregelen. De meest gemelde contactallergenen zijn chroom (9), epoxyverbindingen (4), latex (4), muisallergenen (4) en nikkel (3). Beroepsgebonden huidinfecties van diverse soort werden 15 maal gemeld.

Chromaten en chroom

De meest gemelde oorzaken van contacteczeem zijn chroom en chromaten. De 9 meldingen waren afkomstig uit de bouw, waarvan 4 gerelateerd waren aan blootstelling aan cement. Onduidelijk is of de diagnose in alle gevallen bevestigd is door contactallergologisch onderzoek.

Epoxyverbindingen

Ongeveer één op de vijf mensen die met epoxyverbindingen werken in de bouw ontwikkelt een allergisch contacteczeem (www.arboportaal.nl). Werken zonder epoxyverbindingen lijkt in veel bouwberoepen nauwelijks meer mogelijk. Gemeld werden contactallergieën bij twee stukadoors en een monteur; beide zijn risicoberoepen. Een andere melding betrof blootstelling bij het aanbrengen van coatings op laboratoriumwerkbladen.

Latex

Het aantal meldingen van latexallergie daalde van 31 meldingen in 2000 naar 4 in 2009. Dit is in lijn met de ontwikkelingen in andere Europese landen. Toch blijft het oppassen omdat ondanks de risico's en goede alternatieven, latexhandschoenen in gebruik blijven, met name voor 'fijn' werk. De gemelde contacturticaria door latex ontstonden bij twee verpleegkundigen en twee operators in de chipindustrie.

Proefdiermuizen

Beroepsgebonden allergische reacties op proefdieren zijn reeds lang bekend. Meestal manifesteren de klachten zich in de vorm van rhinoconjunctivitis, urticaria en astma. Uit diverse onderzoeken blijkt dat al na een paar jaar werken ongeveer 20% van de werknemers een allergie heeft verworven en vertoont 5% verschijnselen van beroepsastma. Na helpdeskvragen en verwijzing via de Polikliniek Mens en Arbeid werden vier gevallen gemeld van 'muisallergie' bij proefdierversorgsters met klachten van urticaria, allergisch contacteczeem, rhinoconjunctivitis en astma. Voor allen bleek verandering van functie onvermijdelijk. Bij drie medewerksters bleek sprake te zijn pre-existente huid- en slijmvliesklachten in de vorm van constitutioneel eczeem, hooikoorts en/of astma. Vanuit de literatuur is bekend dat dergelijke aanlegfactoren de eerste beroepskeuze niet beïnvloeden.

Ruitenwisservloeistof

Een van de meest opmerkelijke contactallergieën werd vastgesteld bij een onderhoudsmonteur van treinen. Als toevalstreffer bij de zoektocht naar de verklaring voor zijn huidklachten in een werkplaats werd een contactallergie aangetoond voor conserveermiddelen in de ruitenwisservloeistof.

Binnenklimaatperikelen

Huid- en slijmvliesklachten bij kantoorpersoneel geven geregeld aanleiding tot (pseudo)epidemieën. Niet zelden wordt de bedrijfsarts overgeslagen en schakelen arbo-coördinatoren advies- en onderzoeksbureaus in. Daarbij worden altijd wel afwijkingen geconstateerd van de binnenklimaatnormen, worden interventies gepleegd, maar verdwijnen de gezondheidsklachten vaak niet.

De helpdesk van het NCvB werd geraadpleegd door de bedrijfsarts van een bedrijf gevestigd in een groot kantoorgebouw. Sinds een jaar waren daar, na een gedwongen verhuizing, klachten van huid- en slijmvliezen en over het klimaat. Er was een quick scan van een onderzoeksbureau waaruit tal van onvolkomenheden van binnenklimaat en gebouw naar voren kwamen: te hoge en te lage temperaturen, te hoge CO₂ concentraties en mogelijk vezels in de lucht uit luchtkanalen. Bij een volgend onderzoek verklaarde de arbeidshygiënist de klachten door twee overschrijdingen van de MAC-waarde voor formaldehyde, fijnstof van de naastgelegen verkeersweg en bacteriën en schimmels in de lucht. Omdat de klachten niet verdwenen, werd door

het arbeidsdermatologisch centrum vragenlijstonderzoek verricht met een spreekuur op locatie, werkplekonderzoek en zonodig contactallergologisch onderzoek. Hierna konden 'Sick building' en 'Töner Krankheit' worden geschrappt als oorzaak. De mensen met klachten bleken bijna allen tot de extra gevoeligen te behoren met, al dan niet adequaat behandelde, aandoeningen als astma, hooikoorts, constitutioneel en seborroïsch eczeem, rosacea en een contactallergie voor parfum en conserveermiddel in toiletzeep. Deze extra gevoeligheid in combinatie met een aantoonbaar disfunctionerende luchtbehandelingsinstallatie kon de klachten verklaren.

Naast goede medische diagnostiek is het van groot belang te kunnen beschikken over achtergrondgegevens over de prevalentie van gezondheidsklachten gerelateerd aan binnenklimaat. De studie van Eriksson en Stenberg (2006) onder 3.000 Zweden laat zien dat kantoorpersoneel niet meer 'sick building klachten' rapporteert dan werknemers die niet in kantoren werken. Dit is wel het geval bij intensieve beeldschermgebruikers, zonder dat hiervoor een verklaring kan worden gegeven.

Huidinfecties

Bij de vijftien meldingen ging het tweemaal om scabiës (ziekenverzorgsters), tweemaal om een schimmelinfectie van de voeten door occlusieve veiligheidsschoenen en tweemaal om geïnfecteerde snijwonden bij slachters en een paronychium uit dezelfde branche. Naast deze laatste drie meldingen van huidinfecties zijn twee helpdeskvragen over verergering van psoriasis door verplicht, frequent gebruik van handalcohol en een mogelijke contactdermatitis door eiwitten de enige signalen uit de vlees-

verwerkende industrie. Opvallend weinig voor een sector met aanzienlijke risico's op beroepsziekten, zoals beschreven in het NCvB Brancherapport 'Beroepsziekten in de Vleesverwerkende sector' (Stinis et al. 2009). Ook daaruit bleek dat bedrijfsartsen in deze sector niet of nauwelijks geconsulteerd worden in verband met werkgebonden huidklachten. De meeste werknemers gaan door met werken tot het absoluut niet meer kan, met 'kapotte handen', bang voor het verlies van de baan bij gebrek aan alternatieven.

Helpdesk

De helpdesk voor bedrijfsartsen op de NCvB website www.beroepsziekten.nl, sedert 2009 ook gebruikt door het ArbeidsDermatologisch Centrum VUmc (www.necod.nl) en de Polikliniek Mens en Arbeid AMC (www.mensarbeid.nl), is een waardevolle, aanvullende informatiebron voor hetgeen leeft onder bedrijfsartsen. De laatste vier jaar hebben ongeveer vijftig vragen per jaar betrekking op arbeidsdermatologie. In 2009 waren er veertien vragen over problemen door handschoenen. Vijfmaal bleek latex het probleem, zesmaal een allergie voor rubberbestanddelen en driemaal occlusieproblemen. Barrière crèmes (drie vragen) blijven op de markt als (onwerkzaam) pseudoalternatief. Opmerkelijk was een vraag van een defensiemedewerker over mogelijke huidklachten door PX-10, een reinigingsmiddel voor wapens uit het verleden dat onder andere benzeen bevat. Opvallend is dat de helpdeskvragen steeds vaker vergezeld gaan van foto's (dankzij de opmars van mobiele telefoons met camera): de opkomst van een vorm van teledermatologie.

Peilstation Intensief Melden

Arbeidsdermatosen spelen (nog) een betrekkelijk geringe rol binnen dit nieuwe Peilstation Intensief Melden (PIM) met 3% van de meldingen. De verdeling van de meldingen van PIM over de economische sectoren is vergelijkbaar met die in de nationale registratie.

Tabel 5.1

De incidentie per 100.000 werknemers per jaar van huidaandoeningen gemeld in PIM per economische sectie in 2009

Economische hoofdsectie	N	%	incidentie
Industrie	22	40,0	30
Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	18	32,7	15
Bouwnijverheid	4	7,3	14
Vervoer en opslag	5	9,1	13
Groot- en detailhandel; reparatie van auto's en motorfietsen	4	7,3	7
Administratieve en ondersteunende diensten	1	1,8	5
Onbekend	1	1,8	
Totaal	55	100	10

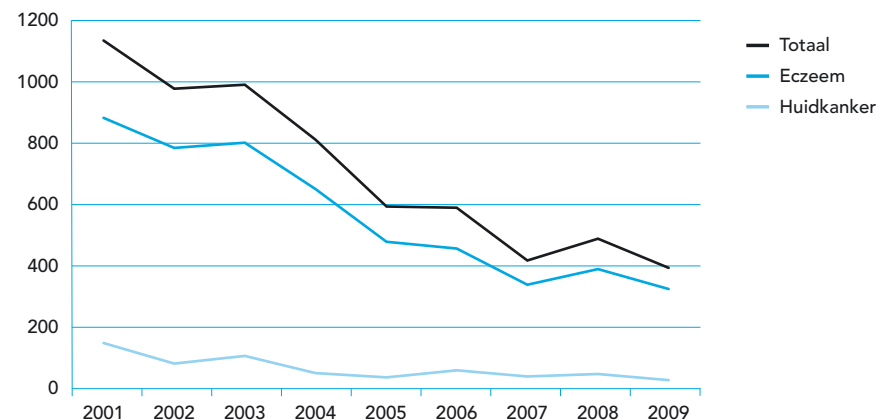
Het Peilstation ArbeidsDermatosen Surveillance (ADS)

Het peilstation voor arbeidsgebonden huidaandoeningen (ADS) is een gezamenlijk project van het NCvB en het Netherlands Expertise Centre of Occupational Dermatoses (NECOD) van het Universitair Medisch Centrum in Groningen (UMCG) en de afdeling Dermato-allergologie van de Vrije Universiteit Amsterdam (VUmc), opgezet naar analogie van het zusterproject EPIDERM in Groot-Brittannië. In Nederland namen in 2009 15 dermatologen actief deel (in 2008: 19). Evenals in voorgaande jaren meldt deze selecte groep van arbeidsdermatologen een veelvoud van het aantal beroepshuidaandoeningen dat wordt gemeld door bedrijfsartsen in Nederland.

Bij de 395 meldingen van huidaandoeningen in 2009 nemen na contact-eczeem (326; 82,5%), huidkanker (29; 7,5%) en infecties (19; 4,8%) de 2e en 3e plaats in. De daling van het aantal meldingen kan verklaard worden door een daling van het aantal meldende dermatologen.

Figuur 5.2

Aantal meldingen van beroepshuidaandoeningen en eczeem respectievelijk huidkanker door ADS dermatologen in de periode 2001-2009

Tabel 5.2

Top 5 van meldingen van meldingen van het peilstation ADS naar economische sector in de periode 2005-2009

Economische sector	2005	2006	2007	2008	2009
Totaal	593	575	420	490	395
Gezondheidszorg	86	75	52	70	72
Cosmetica en lichaamsverzorging	64	68	42	55	47
Metaalsector	62	64	55	57	41
Industrie	65	53	-	41	39
Agrarische sector	-	-	-	45	38

Beroepen

Dermatologen hebben meer zicht op beroepsgroepen zoals kappers, schoonheidsspecialisten en boeren (10 meldingen van huidkanker door zonlicht) omdat daarin vaak weinig of geen contact is met een bedrijfsarts, mensen niet verzuimen of al gepensioneerd zijn als ze klachten krijgen. Het ADS-peilstation vormt daarom een belangrijke aanvulling op de Nationale Registratie Beroepsziekten, al gaat het om een geselecteerde populatie van werkenden die een medisch specialist raadplegen. Op basis van een literatuurstudie van publicaties tussen 1964 en 2007 blijkt de punt prevalentie van handeczeem rond 4% te liggen, de 1-jaar prevalentie rond 10% en de life-time prevalentie rond 15% (Thyssen et al. 2010). De gemiddelde incidentie bedroeg 5,5 gevallen per 1.000 persoonsjaren.

Kappers verdienen speciale aandacht; enerzijds omdat deze beroepsgroep de grootste risicogroep vormt voor arbeidsdermatosen, anderzijds omdat zich in deze beroepsgroep in 2009 (en 2010) belangrijke ontwikkelingen voordeden (zowel nationaal als Europees).

Tabel 5.3

Top 5 van beroepen bij meldingen van beroepshuidaandoeningen binnen het peilstation ADS (aantal) in 2009 (Totaal, n=395)

Beroep/jaar	2007	2008	2009
Totaal	420	490	395
Kapper	23	36	38
Verpleegkundige	22	27	22
Monteur (auto/lift)	31	24	18
Schoonmaker	15	11	14
Verzorging (niet nader gespecificeerd)	2	6	14

In de jaren 2001-2006 werden de meeste kappers met werkgebonden huidaandoeningen gezien door de 'Kapperspoli', onderdeel van het Centrum voor Huid en Arbeid te Arnhem. Een deel werd doorverwezen naar de arbeidsdermatologische expertisecentra van het UMCG Groningen en het ADC-VUmc. Toen in 2006 het Arboconvenant voor de branche eindigde, ontstonden financiële barrières voor verwijzing naar en adequate behandeling door deze centra. In 2009 heeft de kappersbranche in het verlengde van Europese ontwikkelingen opnieuw contact gezocht met expertisecentra.

Leeftijdsklasse en geslacht

Het verschil tussen het aantal meldingen over vrouwen (n=175) en mannen (n=218) is groter dan in 2008: in 2009 45% versus 55% (2008: 48% versus 52%). De leeftijdsverdeling is nog steeds dezelfde en komt overeen met die bij de bedrijfsartsenmeldingen: jongere vrouwen-oudere mannen.

Oorzaken

Evenals bij de meldingen van de Nationale Registratie spelen bij het ontstaan van eczeem irritatieve factoren zoals nat werk, blootstelling aan chemische stoffen en frictie/mechanisch trauma een hoofdrol. De voornaamste oorzaak van huidkanker is blootstelling aan UV straling door zonlicht bij 'buitenwerkers'.

Tabel 5.4

Top 5 van de oorzakelijke blootstellingen bij meldingen van beroepshuidaandoeningen binnen het peilstation ADS over 2007-2009

Oorzaak	2007	2008	2009
Nat werk	104	129	111
UV straling	41	49	27
Conserveermiddelen	15	11	23
Kappersproducten	7	13	21
Rubberchemicaliën	19	26	19

Opmerkelijk is de stijging van blootstelling aan conserveermiddelen en kappersproducten. In deze laatste categorie gaat het vooral om een toename van het aantal meldingen van contactallergie voor para-phenyleendiamine. Deze aromatische aminoverbinding wordt gebruikt in (donkere) haarkleurstoffen, zwart rubber, donkere kleding, foto-ontwikkelaars en naar verluidt ook in toners voor printers.

De mode van verven en tatoeages

Tijdens de laatste bijeenkomst van de Arbo Expert Groep Dermatologie in 2010 werd een stijging gemeld van het aantal contactallergieën voor parafenyleendiamine (PPD). Dit is een trendbreuk ten opzichte van de laatste jaren. Naar aanleiding van individuele casuïstiek wordt gedacht aan een relatie met de toenemende populariteit van het verven van haren en wenkbrauwen op jonge leeftijd, maar ook met tijdelijke zwarte tatoeages: 'Black henna'. Deze tijdelijke tatoeages worden vaak verkocht en aangebracht op markten, festivals en in het buitenland. Natuurlijk henna is roodbruin van kleur en veilig voor gebruik op de huid, terwijl 'black henna' gemaakt wordt door toevoeging van kleurstoffen aan de

henna, waaronder PPD. Soms wordt haarverf met PPD gebruikt in plaats van de henna pasta. De populariteit van 'black henna' tatoeages blijkt in sommige groepen verbazingwekkend hoog. Bij vragenlijstonderzoek door Hansen et al. (2010) onder kapsters (1679) en andere inwoners van Kopenhagen (3471) bleek dat van de kapsters 19%, leerlingkapsters 43,5% en vrouwen in de algemene bevolking 8,3% ooit een dergelijke tatoeage had laten aanbrengen. Er werd geen verschil gevonden tussen kapsters en de algemene bevolking in de frequentie van eczeem na een 'zwarte tatoeage'. Wellicht dat het toch zinvol is om systematisch patiënten te bevragen naar ervaring met dergelijke tatoeages.

5.3 Wetenschappelijke en maatschappelijke ontwikkelingen

Nieuwe Registratierichtlijnen NCvB

Begin 2010 zijn door het NCvB twee nieuwe registratierichtlijnen uitgegeven: Werkgebonden Contactdermatosen (F02) en Werkgebonden Huidtumoren (F04), beide vergezeld van achtergronddocumenten (www.beroepsziekten.nl). In deze richtlijnen worden de diagnostische en meldingscriteria beschreven voor bedrijfsartsen.

De Registratie-richtlijn Werkgebonden Contactdermatosen omvat contacteczeem, het contact urticarieel syndroom (CUS) en 'overige' contactdermatosen. Werkgebonden Huidtumoren behandelt het basocellulaire carcinoom, het spinocellulaire carcinoom, de ziekte van Bowen, actinische keratosen en het cutane melanoom. Bij deze laatste richtlijn is naast de Europese 'Notices of Diagnoses of Occupational Diagnoses' gebruik gemaakt van het in 2009 verschenen Bamberger Merkblatt (Diepgen et al. 2009). Dit document geeft aan dat bij individuele casuïstiek waarschijnlijk alleen bij het spinocellulair carcinoom de relatie met werk aantoonbaar is, mits de levensstijl verdisconteerd wordt.

Allergenen in Europa

Een van de verrassende bevindingen uit de literatuurstudie van Thyssen et al. (2010) was dat de prognose van allergisch contacteczeem slechter is dan die van irritatief contacteczeem. De auteurs onderstrepen dan ook het belang en het succes van de Europese Richtlijnen voor de reductie van allergeenblootstelling. Deze reductie resulteerde in een daling van de prevalentie van allergieën voor nikkel, het conserveermiddel methyl-dibromoglutaronitril en chromaat. Verder daalde de prevalentie voor thiuramallergie door een wijziging in de productie van rubber handschoenen (Bhargava et al. 2009). Ook directe interventies op de werkplek kunnen huidproblemen verminderen. Interventie bij een grote Deense producent van windmolens resulteerde in een daling van contactallergie voor epoxy van 68 naar 10-12 gevallen per jaar per 1.000 werknemers (Rasmussen et al. 2006).

Nikkel

Contactallergie voor nikkel en cobalt wordt relatief frequent gevonden bij contactallergologisch onderzoek, maar verklaart zelden volledig het ontstaan van het eczeem. Meestal weerspiegelt het blootstelling aan onedele metalen in het verleden. Denemarken was het eerste land dat de blootstelling van consumenten aan nikkel aan banden legde. In 1990 werd een wettelijk verbod afgekondigd voor sieraden met een nikkelrelease van meer dan 0,5 µg nikkel/cm²/week. Deze norm werd overgenomen in de 'Nickel Directive' van de Europese Unie in 1994. Het effect hiervan werd geëvalueerd in 2 cross-sectionele onderzoeken in 1990 en 2006 bij dezelfde onderzoeksgroep uit de algemene bevolking van Kopenhagen. Er zijn aanwijzingen dat handeczeem veroorzaakt door nikkel minder voorkomt (Thyssen et al. 2009a).

Na berichten over contactallergieën door nikkel uit mobiele telefoons (Thyssen et al. 2008) is deze richtlijn ook van toepassing verklaard op deze apparaten (Thyssen et al. 2009b). De markt is echter wispelturig. Dezelfde groep onderzoekers testte 557 oorbellen afkomstig van verschillende Chinese en Thaise markten. Bij ruim 30% bleek de nikkel release te hoog (Hamann et al. 2010). Daarentegen bleek slechts 1% van de onderzochte scharen in kapsalons in Kopenhagen te veel nikkel af te geven (Thyssen et al. 2009c). Minder bekend is dat blootstelling aan nikkel ook via de luchtwegen en het darmkanaal tot stand kan komen, resulterend in diarree en buikpijn en in huidklachten. Naar verluidt zou bij één tot tien procent van nikkel gesensibiliseerde patiënten een recidief ontstaan van het allergisch contacteczeem na consumptie van nikkelrijke voedingsstoffen zoals cacao, noten, volkoren producten en havervlokken en mogelijk ook bier en wijn (Schnuch). Voor het herkennen en beoordelen van de effecten van inname van nikkel, ook wel allergische contactmucositis genoemd, is een orale slijmvlies plakttest ontwikkeld (Picarelli et al. 2010).

Chromaten

Cement was in het verleden de voornaamste bron van chromaatallergie tot de invoering van de Deense wetgeving in 1983 en het van kracht worden van de Europese Directive in 2005. Sindsdien mag cement niet meer dan 2 ppm wateroplosbaar chromaat bevatten en wordt ijzersulfaat toegevoegd, resulterend in een daling van chromaatallergie in de Bouw (Avnstorp, 1989). In Denemarken daalde de prevalentie van contactallergie voor chromaat van 3,6% in 1985 naar 1% in 1995, maar steeg weer naar 3,3% in 2007. Blootstelling aan gelooide leer bleek cement als bron van chromaten te hebben vervangen (Thyssen et al, 2009d).

Werken in Europa met een gezonde huid

In 2010 startte het EU-project SafeHair (zie www.safehair.eu). Doel van het project is wetenschappelijke consensus te bereiken ten aanzien van een 'Common Health and Safety Development in Professional in Europe'. Partners hierin zijn Coiffure EU, de Europese associatie van werkgevers in de kappersbranche, de kappersbonden van Frankrijk, Denemarken, België en Duitsland. Als de implementatie hiervan ook in de overige landen van de Europese Unie succesvol verloopt, zal dit mogelijk resulteren in een European Directive. Ook Nederland participeert hierin en daarmee lijkt de impasse in de branche doorbroken. Op verzoek van de sociale partners en de coördinerende universiteit van Osnabrück nemen de Nederlands arbeidsdermatologische centra aan dit project deel. De kappersbranche is verder de enige branche die de centra heeft uitgenodigd om advies te geven bij de totstandkoming van de arbocatalogus.

Healthy skin@work

In 2009 startte de Europese campagne 'healthy skin@work' van de de European Academy of Dermatology and Venereology (EADV), in het verlengde van het door het European Risk Observatory uitgebrachte rapport 'Occupational skin diseases and dermal exposure in the EU (EU-25)' (European Agency for Safety and Health at Work, 2008a) en de Duitse campagne 'Die wichtigsten 2 Kwadratmeter'. Doel van 'healthy skin@work' is de totstandkoming van een gemeenschappelijk en gecoördineerd beleid met betrekking tot de preventie van beroepsgebonden huidaan- doeningen in alle Europese landen. Nederland neemt hierin nog een 'afwachtende houding' aan. Voor de wetenschappelijke begeleiding van de campagne hebben arbeidsdermatologische experts uit 20 Europese landen waaronder Nederland het 'European Initiative for the Prevention of Occupational Skin Disease (EPOS)' opgericht. Het succes van de Europese Richtlijnen voor de reductie van allergeenblootstelling, dat blijkt uit afname van allergieën voor nikkel, methylidibromoglutaronitril en chromaat, rechtvaardigt dit initiatief.

Semipermeabele handschoenen

Het dragen van handschoenen blijft in de praktijk vaak een probleem. Langdurig (meer dan 25% van de werktijd) gebruik maken van occlusieve handschoenen staat gelijk aan nat werk. Semipermeabele membranen, zoals gebruikt voor textiel in Gore-Tex® en Sympatex® zouden voor nat werk een oplossing kunnen vormen. Bij onderzoek in Osnabrück konden de voordelen aangetoond worden van prototypes van semipermeabele handschoenen bij het voorkomen van occlusieve effecten op de gezonde huid (Wulfhorst et al. 2004) en op pre-existente irritatieve huidbeschadiging (Bock et al. 2009). Niet alleen werd irritatie door occlusie voorkomen, maar bovendien herstelde de huidbarrière sneller, naar verluidt door optimalisering van de waterdampgradiënt tijdens het genezingsproces.

Stijging van aandacht voor de huid in arbocatalogi

Moest in 2009 bericht worden dat slechts in twee arbocatalogi aandacht wordt geschonken aan huidklachten, dit jaar is dit aantal gestegen tot vijf: naast de Academische ziekenhuizen en de schoonmaaksector is preventie van huidklachten nu ook opgenomen in de catalogi van de industriële schoonmaaksector, de afvalbedrijven en de kappersbranche.

5.4 Conclusies

► Muisallergie en huid- en slijmvliesklachten

Beroepsgebonden allergische reacties op proefdieren zijn al langer bekend, meestal in de vorm van rhinoconjunctivitis, urticaria en astma. Dit jaar werden vier gevallen van huidklachten gemeld die terug te voeren bleken op een 'muisallergie'. Hierbij was in drie gevallen sprake van al eerder bestaand huid- en slijmvliesklachten door constitutioneel eczeem, hooikoorts en/of astma.

► Meer allergie door de mode

In 2010 werd vanuit verschillende ziekenhuizen melding gemaakt van een stijging van het aantal contactallergieën voor paraphenyleendiamine. Uit de peilstations komt dit nog niet naar voren. Vermoed wordt dat er een relatie bestaat met de toenemende populariteit van het verven van haren en wenkbrauwen op jonge leeftijd, maar ook met tijdelijke zwarte tatoeages ('black henna').

► Gore-tex voor de handen

De toepassing van handschoenen van semipermeabele membranen voor nat werk lijkt in onderzoek veelbelovend. Beschadigde huid lijkt sneller te genezen en occlusieve effecten blijven uit.